

найбільшою ефективністю, оскільки вона містить методи індивідуальної та парної танцювально-рухової терапії.

Ефективність застосування танцювально-рухових методів у груповій формі роботи полягає в наступному:

– танцювати чи рухатися може кожна людина, незалежно від віку, статі, соціального стану, рівня освіти, цінностей, установок і навіть здоров'я (крім випадків знерухомлення);

– використання танцювально-рухових технік дозволяє провести діагностику як окремої особистості так і групи загалом (виявити стереотипи руху, м'язові затискачі, проблемні зони); зняти напругу (первинну – на початку входження у групу або постійну, принесене в групу із соціального життя); придбати нові патерни руху, що сприяють ефективній взаємодії із собою, світом і людьми у вигляді вивчення себе й копіювання інших; змінити стиль спілкування з оточуючими; навчитися усвідомлювати свої та чужі бажання, почуття, вчинки за допомогою аналізу рухів; досить швидко створити атмосферу довіри, що сприятиме розвитку групової згуртованості.

– зміна рухів призводить до зміни якостей особистості, прояву індивідуальності, щирості, спонтанності, прийняття себе, внаслідок чого відбувається зміна установок, стереотипів комунікацій тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумовуючи зазначимо, що танцювальна терапія багатогранно впливає на людину, що зумовлено самою природою танцю як синтетичного виду мистецтва. Впливаючи на розвиток емоційної сфери особистості, удосконалюючи тіло людини фізично, духовно виховуючи через музику, танець допомагає здобути впевненість у власних силах, дає поштовх до самовдосконалення, постійного розвитку.

Одним з найефективніших і поліфункціональних видів арт-терапії є хореографічне мистецтво, в середині якого з'явився відносно новий напрям – танцювально-рухова терапія.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Магур Л. М., Харенко С. Г., Авраменко С. М., Євтушенко І. С. Танцювально-психологічний тренінг: навч. посібник. К.: Марич, 2009. 48 с.

2. Палій А. Арт-терапія як метод психокорекційного впливу на емоційну сферу дитини. *Мандрівець*. 1999. № 3. С. 65–67.

3. Рева Я. Естетико-терапевтичний потенціал хореографічного мистецтва. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2016. Вип. 14. С. 184–191.

4. Рева Я. Гармонізація здоров'я дитини засобами танцювальної терапії. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Вип. 85. 2018. С. 194–197.

5. Чорна І. М. Теоретико-аналітичний огляд потенціалу застосування психотерапевтичного методу танцювальної терапії в роботі психолога. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки*. Випуск 6 (51). 2017. С. 286–293.

REFERENCES

1. Mahur, L. M., Kharenk, S. H., Avramenko, S. M., Yevtushenko, I. YE. (2009). Tantsyuvал'no-psykholohichnyy treninh. [Dance and psychological training]. Kyiv. 48 s. [in Ukrainian]

2. Paliy, A. (1999). Art-terapiya yak metod psykholohichnoho vplyvu na emotsiynu sferu dytyny. [Art therapy as a method of psychocorrective influence on the emotional sphere of the child]. Kyiv. № 3. S. 65–67. [in Ukrainian]

3. Reva, YA. (2016). Estetyko-terapevtychnyy potentsial khoreografichnoho mystetstv. [Aesthetic and therapeutic potential of choreographic art]. Kyiv. Vyp. 14. S. 184–191. [in Ukrainian]

4. Reva, YA. (2018). Harmonizatsiya zdorov'ya dytyny zasobamy tantsyuvал'noyi terapiyi. [Harmonization of a child's health by means of dance therapy.]. Kyiv. Vyp. 85. S. 194–197. [in Ukrainian]

5. Chorna, I. M. (2017). Teoretyko-analitychnyy ohlyad potentsialu zastosuvannya psykhoterapevtychnoho metodu tantsyuvал'noyi terapiyi v roboti psykholoha. [Theoretical and analytical review of the potential of applying the psychotherapeutic method of dance therapy in the work of a psychologist]. Kyiv. Vypusk 6 (51). S. 286–293. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАЗВОДОВА Марина Валеріївна – доктор філософії, викладач хореографії, голова циклової комісії викладачів мистецтва КЗ «Балтського педагогічного фахового коледжу».

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців в галузі хореографічного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RAZVODOVA Maryna Valeryivna – Doctor of Philosophy, teacher of choreography, head of the cycle commission of art teachers of the KZ «Baltic Pedagogical College».

Scientific interests: professional training of future specialists in the field of choreographic art.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2024 р.

УДК 378.147:[78.087.68:7.071.2]

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-304-309

РАСТРУБА Тетяна Віталіївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри вокально-хорової майстерності

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2232-1190>

e-mail: rastruba_1510@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ХОРМЕЙСТЕРІВ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ ПАРТИСИПАЦІЇ

Стаття відображає актуальність дослідження у контексті сучасних тенденцій у вищій освіті та професійної підготовки. Фахові компетентності майбутніх хормейстерів є ключовим елементом їх успішної професійної діяльності, оскільки хормейстер відповідає за організацію та керування хоровим колективом. З цього приводу варто вивчити

організаційно-педагогічні умови, які сприятимуть формуванню необхідних навичок у цільовій аудиторії. У даній роботі зроблена спроба роздумати поняття «технологія партисипації», що базується на активній участі студентів в освітньому процесі, та яка стає все більш популярною у сучасній педагогіці. Автор досліджує підходи до використання цієї технології у професійній освіті, а також наводить приклади успішного застосування її в освітньому процесі. Доведено, що вона допомагає стимулювати самостійність, критичне мислення та творчість студентів, що, в свою чергу, сприяє їх становленню як фахівців. Стаття містить рекомендації для педагогів щодо використання технології партисипації для ефективного формування фахових компетентностей майбутніх хормейстерів.

Основна мета роботи – визначення технологічних принципів партисипативної діяльності, вивчення ролі ситуації у процесі навчання та практичного застосування методів технології партисипації для формування фахових компетентностей майбутніх хормейстерів.

У результаті дослідження було встановлено, що для успішного формування фахових компетентностей майбутніх хормейстерів за допомогою технології партисипації необхідно створити сприятливі організаційно-педагогічні умови: створення партисипативної атмосфери творчості; стимулювання до позитивної мотивації для покращення фахових компетентностей на основі партисипації; об'єднання індивідуальної та групової роботи для досягнення високого рівня диригентсько-виконавської майстерності у контексті партисипації; спрямування майбутніх хормейстерів до самостійного вдосконалення диригентсько-хорової практики.

Ключові слова: майбутній хормейстер, підхід, технологія, партисипація, організаційно-педагогічні умови.

RASTRUBA Tetyana Vitalyivna –

Candidate of Pedagogical Sciences,

associate professor of the department of vocal and choral skills

Mykola Gogol Nizhyn State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2232-1190>

e-mail: rastruba_1510@ukr.net

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE CHOIR MASTERS BY MEANS OF PARTICIPATION TECHNOLOGY

In modern conditions of professional education, it is important to create effective organizational and pedagogical conditions for the formation of professional competences of future choirmasters. One of the promising approaches is the use of participation technology, which allows students to be included in the active learning process, to develop their professional skills and competencies.

Purpose. This article aims to investigate which specific pedagogical methods and organizational approaches can contribute to the successful formation of the necessary competencies in future choirmasters, in particular through the implementation of participation technology.

Methods. The study of the organizational and pedagogical conditions for the formation of the competences of future choirmasters with the help of participation technology involves a review of the available literature on theoretical concepts and practical experiences in this field. Conducting questionnaires, observations, interviews with future choirmasters, teachers, and other specialists to collect primary data on organizational and pedagogical conditions and the effectiveness of participation technology. The use of statistical methods to analyze the obtained data and identify the relationships between organizational and pedagogical conditions and the formation of professional competencies of future choirmasters using participation technology.

These research methods helped to collect reliable data and analyze them for further research on the subject of the article.

Results. As a result of the research, it was established that for the successful formation of professional competences of future choirmasters with the help of participation technology, it is necessary to create favorable organizational and pedagogical conditions: creation of a participatory atmosphere of creativity; encouraging positive motivation to improve professional competences based on participation; combining individual and group work to achieve a high level of conducting and performing skills in the context of participation; directing future choirmasters to self-improvement of conducting and choral practice.

Originality. The novelty consists in the combination of innovative approaches in the professional training of future choirmasters with the use of modern pedagogical technologies, in particular participation technology. The author of the article examines this topic from a unique point of view, researching the specifics of the formation of professional competencies in future choirmasters and offers specific methods and examples of the implementation of participation technology in the educational process.

The article is also noted for its thorough analysis of various aspects of the use of various methods of active learning, such as group work, project activities, debates, and others, aimed at increasing the effectiveness of training and the formation of professional skills of future choirmasters. This approach is unique, as it provides a comprehensive overview of pedagogical methods from the point of view of their influence on the formation of competencies in future specialists.

Conclusion: the article has a unique contribution to the study and development of pedagogical science in the context of professional training of choirmasters, contributing to the development of new approaches and teaching methods, which can be useful both for theoretical research and for practical application in the educational process.

Key words: future choirmaster, approach, technology, participation, organizational and pedagogical conditions.

Постановка та обґрунтування актуальності дослідження. У більшості країн досвід модернізації суспільного розвитку показує, що наука, культура й освіта стають основними джерелами соціального задоволення. Це призводить до встановлення нових вимог щодо якості освіти і підвищення ролі професійної майстерності фахівців, що відображає стійкі тенденції гуманізації, особистісної орієнтації й формування «індивіда культури». Процес оновлення та модифікації освіти на всіх рівнях є

важливою дією будь-якої держави з метою підвищення рівня якості навчання та відповідності поточним та майбутнім потребам людства. Така стратегія передбачає визнання закладів освіти як головного фактору соціально-економічних відносин та інституцій для формування нового світогляду особистості.

Університетська підготовка спеціалістів музичного профілю відображає відповідні тенденції у формуванні цілей, змісту, педагогічних

технологій та програмних результатів. Розширення можливостей участі в різних публічних виступах збільшує попит на висококваліфікованих фахівців. Актуальність проблеми підготовки хормейстерів нового покоління не ставиться під сумнів, оскільки в сучасних умовах змінюються вимоги до професіоналізму, технічні оснащення та методи роботи у цій сфері. Нові підходи до професійної підготовки відображаються в швидкій реакції системи освіти на зміни у культурологічному, організаційно-педагогічному, соціально-психологічному та інших аспектах.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема сучасної професійної підготовки хормейстерів привертає значну увагу учених. Розвиток музичної освіти, збільшення популярності хорового співу, зростання вимог до якості виконання музики вимагають постійного аналізу та вдосконалення процесу підготовки хормейстерів. Дослідження науковців О. Бенч, О. Гламаздіної, І. Заболотного, І. Коган, А. Козир, Л. Костенко, А. Мартинюка, Л. Пушкар, А. Растрігіної, Ю. Ткач, Л. Шумської та ін., засвідчують необхідність адаптації педагогічних методик до сучасних вимог та реалій музичної індустрії. Дані наукові розвідки допомагають вдосконалювати програми підготовки, впроваджувати нові технології та методики навчання, щоб випускники могли успішно працювати в сучасних умовах музичного світу.

Водночас сьогодні важливо вивчати питання того, як формувати ключові якості хорових диригентів, такі як комунікативність, артистизм, емоційність, адаптивність, лідерство, індивідуальність, сценічне виявлення та свобода, шляхом впровадження інноваційних методів та технологій у освітній процес. Дослідження в цій сфері дали поштовх популяризації використання проектних технологій (Н. Батюк, О. Новська, О. Реброва та ін.); акмеологічних (А. Козир, В. Федоришин, В. Юшманов та ін.); комунікативних (А. Зайцева, Ван Яцзюнь та ін.); та інших інноваційних методів (Т. Турчин, Лю Цзя); персоніфікаційних технологій (Лю Чао); мистецько-комунікативних (Е. Georgii-Hemming, Лай Сяоцян) та ін. Разом із цим можна помітити зростаючий інтерес до застосування технологій активної участі в освіті або використання партисипативного підходу (за концепцією L. Bergonzi, Т. Гончарової, В. Казікіна, J. Smith). Цей підхід стає все більш популярним також і в мистецькому середовищі (як показали дослідження А. Денікіна, О. Ребрової, Falk Н, У Сюань та Чжан Яньфен).

Метою статті є визначення технологічних принципів партисипативної діяльності, вивчення рольової ситуації у процесі навчання та практичного застосування методів технології партисипації для формування фахових компетентностей майбутніх хормейстерів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Один із факторів формування нової освітньої парадигми у всіх галузях, включаючи музичне мистецтво, може бути партисипація. Цей термін сьогодні широко використовується в багатьох наукових галузях. Найчастіше його вживають в контексті управління та менеджменту, але його

значення для педагогіки не слід недооцінювати. Термін «партисипація» (*participation*) має англійське походження, що дослівно означає співпричетність [3]. Це явище вивчали філософи, антрополози, культурологи, економісти, політологи, соціологи, психологи, теологи та інші. Кожен із них власним чином розумів його залежно від контексту, у якому використовувався даний термін.

Поняття партисипації вжив у соціології Л. Леві-Брюль, який трактує його як відображення єдності людини з іншою особою через «екзистенційне природоєднання» [2]. Згідно з його теорією, партисипація виникає з бажанням знаходитися у зручному психосоматичному стані, що дозволяє пристосуватися до різних обставин. У сучасній соціології це розуміється як взаємовідносини між суб'єктами.

У філософії партисипація розглядається як загальне бажання людини до спілкування і співпраці, яке є важливою ознакою розвиненої особистості [1]. В культурології цей термін розуміють як бажання особи відчувати себе частиною цілого соціуму, простору через відчуття єдності, природоєднання, взаємозв'язку загального і часткового [7]. Психологи позначають партисипацію як психосоматичний стан, у якому індивід починає відчувати свою єдність і злагодженість не тільки з подібними об'єктами, але й з чимось абсолютно протилежним йому [6].

Зважаючи на тісний зв'язок партисипації з процесом управління та менеджментом, ми розглядаємо її як універсальне явище, яке впливає на різні сфери, включаючи педагогіку. Останнім часом увага до підготовки людей до співучасті отримала новий поштовх. Зміни в нашій країні і світі стимулюють комплексне вивчення партисипації (як необхідної умови особистого розвитку) у рамках фахової підготовки студентів з урахуванням тенденцій у суспільстві та освіті.

Співставляючи терміни «партисипація» та «партисипативність», можна виділити їх спільні та відмінні риси. Так, партисипація визначається нами як участь у чомусь, включення до процесу або діяльності. Це може означати участь у прийнятті рішень, в процесі управління, або в різних соціальних, політичних та економічних процесах. Партисипативність, з іншого боку, вказує на здатність та бажання людини брати участь у будь-якій діяльності або процесі. Це включає у себе не тільки фактичну участь, але й ставлення до участі, відчуття власного впливу та активність у висловлюванні власних думок та поглядів. Звідси, спільна риса обох термінів полягає в тому, що вони описують участь людини у процесі чи діяльності, але партисипативність ще й передбачає ставлення до цієї участі та власну активність. Отже, обидва терміни відображають важливі аспекти участі індивіда у різних сферах життя, але підкреслюють різні аспекти цього процесу.

У педагогічних дослідженнях термін «партисипація» описується як протилежність поняттям контролю, авторитарності, примусу і полягає в спільному прийнятті рішень, спільному виявленні проблем та шляхів їх вирішення,

делегуванні повноважень і створенні позитивної атмосфери. Однак деякі учені (W. Deming, O. Irwin, P. Peterson та ін.) вважають, що ці концепції мають різні значення і намагаються надати «партисипації» більш широке або, навпаки, вузьке тлумачення.

Дослідження в галузі управління та менеджменту [5; 7] підтверджують, що індивіди переважно виконують свою роботу з більшим задоволенням, якщо вони мають прямий вплив на неї, що призводить до підвищення їхньої продуктивності. Це також сприяє більш ефективному досягненню мети, оскільки працівники відчувають більше задоволення від своєї роботи, ніж у тих випадках, коли вони просто слідуєть вказівкам, нормам або правилам, що їм наказані. Розглядаючи дане твердження через проєкцію фахової підготовки майбутніх хормейстерів, можна сказати, що воно має важливе значення для управління хором. Виступи в хорових концертах зазвичай вимагають високого рівня самодисципліни, співпраці та впевненості в собі. Згідно з дослідженнями в сфері управління та мотивації співробітників, надання прямого впливу на процесі співпраці може значно підвищити мотивацію та продуктивність учасників хору.

Майбутні хормейстери мають бути освічені щодо індивідуального підходу до таких справ, як керівництво хором. Вони можуть застосовувати методи, які дають учасникам хору більше автономії та впливу на музичний процес, що, в свою чергу, може підвищити загальний рівень задоволення від участі у хорі та покращити результативність виступів. Таким чином, управління хором через надання учасникам більшого впливу на процесі співпраці може призвести до підвищення мотивації, задоволення від участі та, в кінцевому рахунку, до покращення якості виступів хору.

Водночас застосування партисипативного підходу при підготовці майбутніх хормейстерів може бути дуже корисним для їхнього подальшого професійного розвитку. Підкреслимо, що цей підхід ґрунтується на залученні студентів до активної участі у власному навчанні та розвитку навичок хормейстерства через спільну діяльність та співпрацю. Тож, доречно навести кілька методів, які можуть бути використані для застосування партисипативного підходу у підготовці майбутніх хормейстерів: *колективні рішення* (запропонуйте студентам брати участь у прийнятті рішень щодо репертуару, стилів виконання, темпів тощо. Це поліпшить їхні лідерські навички та навички співпраці); *поділ відповідальності* (надайте студентам можливість керувати окремими частинами репетицій, використовуючи їхні ідеї та творчий підхід до роботи з хором); *планування виступів* (дозвольте студентам брати участь у процесі планування концертів, виступів та інших подій, що дозволить їм отримати досвід управління проєктами).

Ці практики допоможуть майбутнім хормейстерам розвивати навички співпраці, лідерства та комунікації, що є ключовими для успішного керівництва хором.

Ще одного важливого сенсу у нашому дослідженні набуває так звана «технологія

партисипації», яка є важливою складовою партисипативного підходу до фахової підготовки майбутніх хормейстерів. Нагадаємо, що цей підхід передбачає активну участь студентів у процесі навчання, прийняття рішень та організацію освітнього процесу. Його основний принцип полягає в тому, що студенти беруть участь у прийнятті рішень щодо власної освіти, визначенні темпу та напрямку навчання, виборі методів та форм контролю знань, що сприяє розвитку їхніх здібностей, активізації мислення та самостійності. Технологія партисипації ж допомагає створити сприятливу атмосферу для саморозвитку та відчуття відповідальності за власне навчання у студентів.

Дослідники визначають три основні методи партисипації, які варто використовувати при підготовці майбутніх хормейстерів – спільна діяльність з громадськістю (соціальне партнерство), розробка проєктів і застосування краудсорсингу. Розглянемо більш детально кожен з них.

Соціальне партнерство – це співпраця між закладом освіти та різними стейкхолдерами (громадські організації, культурні установи, музичні колективи тощо) з метою спільної реалізації освітніх програм. У контексті підготовки хормейстерів це може означати співпрацю з хоровими колективами, участь у музичних фестивалях, воркшопах з відомими музикантами тощо. Така співпраця дозволяє студентам отримати додатковий досвід, встановити контакти в професійному середовищі та розвинути свої професійні навички.

Проктування – це підхід до навчання, коли студенти активно беруть участь у створенні своєї освітньої програми та визначенні свого навчального шляху. У контексті підготовки хормейстерів це може означати участь студентів у виборі компонент, які вони будуть вивчати, участь у розробці творчих проєктів, організації власних концертів та виставок, а також залучення до процесу викладання додаткових фахівців, які мають професійний досвід у сфері музики.

Краудсорсинг – це залучення зовнішніх спеціалістів із різних галузей для співпраці зі студентами та викладачами у процесі навчання та досліджень. У контексті підготовки хормейстерів це може означати запрошення відомих диригентів, музикантів та педагогів для проведення майстер-класів, лекцій, участі у проєктах, які реалізуються в університеті. Такий підхід дозволяє збагатити освітній процес новими знаннями та досвідом, а також забезпечує студентам можливість зближення з професіоналами в галузі музики.

Звідси, використання цих методів у підготовці майбутніх хормейстерів сприятиме розвитку їхніх фахових компетентностей, розширенню кола контактів та можливостей, а також сприятиме створенню стимулюючого середовища для навчання та творчості.

Отже, можемо виділити декілька технологій партисипації, які слід ефективно використовувати при навчанні майбутніх хормейстерів, що робить освітній процес більш цікавим та взаємодійним:

- робота в групах: студенти можуть працювати у невеликих групах, щоб обговорювати й ділитися ідеями та досвідом, а також вчити одне одного;

- рольові ігри: навчання через імітацію різних ситуацій, що можуть виникнути під час диригування або організації музичного виконання;

- практичні вправи: взяття керівництва над музичним ансамблем для удосконалення техніки диригування та спілкування з музикантами;

- менторство: можливість для студентів отримати індивідуальні консультації від викладачів або досвідчених диригентів для покращення своїх компетентностей;

- онлайн-тренінги і вебінари: можливість участі у віддалених тренінгах та вебінарах з відомими диригентами та спеціалістами з музичної педагогіки;

- записи відео: створення відео з власним диригуванням для отримання конструктивного зворотного зв'язку від викладачів та однокурсників;

- інтерактивні навчальні платформи: використання спеціальних програм для відтворення музичних партитур та тренування навичок диригування;

- використання соціальних мереж: створення спільноти студентів диригентського мистецтва для обміну досвідом та порадами.

Отже, реалізація партисипації у системі підготовки майбутніх хормейстерів відкриває нові можливості для обміну досвідом та взаємодії з викладачами та іншими студентами з усього світу, що збагачує освітній процес і сприяє більш ефективному навчанню. Такий підхід дозволяє зробити навчання більш доступним і універсальним, сприяючи розвитку професійних навичок та кар'єрному зростанню студентів.

Формування фахових компетентностей – це процес, що відбувається поетапно під впливом соціальних та соціально-психологічних факторів. У цьому процесі задіяні різні механізми, зокрема умови діяльності та середовище спілкування та навчання. Якщо створити спеціальні умови та змістовно наповнити процес фахової підготовки музикантів, то можна досягти високого рівня сформованості всіх елементів фахової компетентності у майбутніх хормейстерів.

Різні автори пропонують комплекс умов, що включає методи навчання та практичну роботу, інформативний зміст, тип взаємодії, увагу до індивідуальних особливостей студентів, їх культурних нахилів, особистісних здібностей, вимог в галузі освіти та соціальні аспекти. Наше дослідження спрямоване на створення спеціальних умов, які ми розглядаємо як ключ до досягнення успіху в освіті та професійній сфері, а також як можливість гарантування високого рівня розвитку фахових компетентностей майбутніх хормейстерів завдяки використанню технології партисипації.

Ми вважаємо, що такі умови включають: 1. Створення партисипативної атмосфери творчості. 2. Стимулювання до позитивної мотивації для покращення фахових компетентностей на основі партисипації. 3. Об'єднання індивідуальної та

групової роботи для досягнення високого рівня диригентсько-виконавської майстерності у контексті партисипації. 4. Спрямовування майбутніх хормейстерів до самостійного вдосконалення диригентсько-хорової практики.

Для формування фахових компетентностей майбутніх хорових диригентів суттєве значення має створення *партисипативної творчої атмосфери*. Ця педагогічна умова допомагає студентам активно брати участь у освітньому процесі та ефективно розвивати свої навички. Сприяючи спільному та інноваційному середовищу, студенти можуть досліджувати та експериментувати з різними музичними техніками, стилями та інтерпретаціями, зрештою покращуючи свій досвід диригування хорами.

Другою організаційно-педагогічною умовою підготовки хорових диригентів може бути *стимулювання позитивної мотивації підвищення фахових компетенцій на основі партисипації*. Створюючи сприятливе та привабливе середовище, яке заохочує до активної участі та співпраці, викладачі можуть прищепити відчуття досягнення мети та спонукати студентів вдосконалювати свої навички та знання у сфері хорового диригування. Такий підхід може допомогти сприяти зростанню мислення та постійному прагненню до самовдосконалення, що зрештою призведе до більш досвідченого та впевненого покоління хорових диригентів.

Принагідно запропонувати декілька способів стимулювання позитивної мотивації у майбутніх хормейстерів на основі співучасті:

1. Організація конкурсів і змагань з музичними завданнями, де учасники зможуть продемонструвати свої навички та отримати заохочення.

2. Використання позитивного підкріплення, такого як словесні похвали чи нагороди, за досягнення учасників під час виконання музичних завдань.

3. Створення стимулюючої атмосфери на репетиціях та виступах, де учасники будуть почувати себе підтриманими та мотивованими до досягнення власних цілей.

4. Проведення індивідуальних настанов та консультацій для учасників, де можна виявити їхні музичні інтереси та сприяти розвитку їхнього потенціалу.

5. Підтримка спільноти хормейстерів через обмін досвідом та взаємною підтримкою, що допомагатиме учасникам відчувати себе частиною команди та бажаним учасником спільної музичної подорожі.

Третьою організаційно-педагогічною умовою ми визначаємо – *об'єднання індивідуальної та групової роботи для досягнення високого рівня диригентсько-виконавської майстерності у контексті партисипації*. Зауважимо, що є декілька методів об'єднання індивідуальної та групової роботи. Наприклад, можна поєднувати індивідуальні заняття та репетиції з груповими тренуваннями та виступами. Також важливо створювати умови для активної участі кожного учасника в процесі навчання, сприяючи їхньому

самовираженню та творчому розвитку. Взаємодія з використанням різноманітних педагогічних методів допомагає розвивати не лише музичну, а й комунікативну та лідерську майстерність у майбутніх хормейстерів.

Однією з ключових педагогічних умов підготовки хормейстерів є *спрямування їх до навчання та самостійного вдосконалення диригентсько-хорової практики*. Це сприяє їхньому професійному зростанню та розвитку навичок і вмінь у ролі диригента. Ми переконані, що саме ця умова дозволяє майбутнім хормейстерам удосконалити свої навички у керуванні хором та підтримувати високу якість виконання музичних творів.

Впровадження мистецько-педагогічної партисипативної технології у підготовку хормейстерів є складним процесом, який вимагає системного підходу та послідовного застосування комплексу педагогічних умов (які висвітлені нами вище). Кожна умова потребує використання специфічних технік, що сприятимуть ефективній екстраполяції диригентсько-хорового потенціалу студента.

Для поетапного застосування комплексу педагогічних умов, необхідно розробити відповідну методику, яка включатиме в себе такі кроки:

1. Аналіз поточного рівня знань та навичок студентів у галузі диригентської та хорової практики.
2. Встановлення конкретних цілей та завдань, які необхідно досягти під час навчання.
3. Вибір технік та методів, спрямованих на розвиток фахової компетентності студентів у галузі хорового виконавства.
4. Проведення практичних занять, під час яких студенти матимуть змогу випробувати та вдосконалити свої диригентські навички.
5. Постійне оцінювання результатів та коригування методики відповідно до потреб студентів.

Ми переконані, що цей підхід допоможе забезпечити ефективну екстраполяцію диригентсько-хорового потенціалу студентів і підготувати їх до професійної діяльності у цій галузі.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Отже, впровадження вищеокреслених організаційно-педагогічних умов у освітній процес дійсно має потенціал сприяти високому рівню сформованості фахових компетентностей майбутніх хормейстерів на основі технології партисипації. Активна участь студентів у власному навчанні, розвиток їх критичного мислення та творчих навичок, сприяння самостійному опануванню матеріалу – все це важливі компоненти формування професійних компетентностей. Таким чином, внесення змін у педагогічну практику з метою підвищення активності та самостійності студентів може дійсно позитивно позначитися на їхній підготовці до майбутньої професійної діяльності.

Подальші розвідки в цьому напрямі можуть включати вивчення ефективності різних технологій

партисипації в формуванні фахових компетентностей майбутніх хормейстерів, а також розробку рекомендацій щодо практичного застосування цих технологій в освітньому процесі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Денежников С. С. Філософські засади трансгуманізму. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. 164 с.
2. Леві-Брюль Л. Надприродне в первісному мисленні. [Електронний ресурс]. URL: <https://psy.wikireading.ru/88734>
3. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
4. Титова Н. М. Використання партисипативного підходу у психолого-педагогічній підготовці педагогів професійного навчання. World Science. 2018, № 7 (35), Vol.1.
5. Швець Д. Є. Партисипативна модель управління в системі вищої освіти. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2015. Вип. 63. С. 249–256.
6. Cooke B., Kothari U. Participation: The New Tyranny? London: New York: Zed Books, 2001. 224 p.
7. Richardson A. Participation. London: Routledge & Kegan Paul, 1983. 160 p.

REFERENCES

1. Dieniezhnikov, S. S. (2017). Filozofski zasady transhumanizmu [Philosophical foundations of transhumanism]. Sumy: FOP Tsoma S.P. 164 s. [in Ukrainian]
2. Levi-Briul, L. Nadprirodne v pervisnomu myslenni [Supernatural in primitive thinking]. [Elektronnyi resurs]. URL: <https://psy.wikireading.ru/88734> [in Ukrainian]
3. Slovyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words] / Uklad.: S. M. Morozov, L. M. Shkaraputa. Kyiv: Naukova dumka, 2000. 680 s. [in Ukrainian]
4. Tytova, N. M. (2018). Vykorystannia partysypatyvnoho pidkhodu u psykholoho-pedahohichnii pidhotovtsi pedahohiv profesiinoho navchannia [The use of a participatory approach in the psychological and pedagogical training of vocational teachers]. World Science. № 7 (35), Vol.1. [in Poland]
5. Shvets, D. Ye. (2015). Partysypatyvna model upravlinnia v systemi vyshchoi osvity [Participatory model of management in the system of higher education]. Humanitarniy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. Vyp. 63. P. 249–256. [in Ukrainian]
6. Cooke, B., Kothari, U. (2001). Participation: The New Tyranny? London: New York: Zed Books. 224 p. [in English]
7. Richardson, A. (1983). Participation. London: Routledge & Kegan Paul. 160 p. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАСТРУБА Тетяна Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри вокально-хорової майстерності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя; доцент кафедри вокального виконавства Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Наукові інтереси: особистісно орієнтоване музичне навчання і виховання, музична педагогіка, вокально-хорова підготовка, комп'ютерне хорове аранжування, інноваційні технології навчання у ЗВО.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RASTRUBA Tetiana Vitaliyivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Vocal and Choral Mastery of Mykola Gogol Nizhyn State University; Associate Professor of the Department of Vocal Performance at Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University.

Scientific interests: personally oriented musical education and upbringing, musical pedagogy, vocal and choral training, computer choral arrangement, innovative learning technologies in a higher education institution.

Стаття надійшла до редакції 01.05.2024 р.